

WZÓR

RAPORT Z WIZYTACJI **(powtórna ocena programowa - profil)**

dokonanej w dniach 11-12 czerwca 2019 r. na kierunku historia

prowadzonym w ramach Wydziału Historycznego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, członek PKA

członek:

dr Agnieszka Janiak-Jasińska, członek PKA

Część I : Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 597/2017 Prezydium PKA z dnia 26 października 2017 r.

Podstawą oceny warunkowej, wydanej wskazaną Uchwałą były zastrzeżenia dotyczące:

1. realizacji standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2012 poz. 131),
2. rekrutacji na studia I stopnia i na wybrane specjalności na studiach II stopnia,
3. praktyk zawodowych, w szczególności: dominacji efektów z zakresu wiedzy wśród ogółu efektów kształcenia zdefiniowanych dla praktyk zawodowych oraz doboru miejsc praktyk, który nie gwarantuje osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia,
4. braku jednolitego systemu szacowania nakładu pracy studenta i znaczących dysproporcji w jego szacowaniu między studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi oraz między poszczególnymi specjalnościami w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz studiów I i II stopnia.

Ad. 1.

Za niewłaściwe w realizacji standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela uznano:

- 1) równoczesne realizowanie Modułu 2 (przygotowanie pedagogiczno-psychologiczne) i Modułu 3 (przygotowanie dydaktyczne), w tym równoczesne realizowanie praktyk pedagogicznych i dydaktycznych, podczas gdy rozporządzenie wymaga realizacji Modułu 3 po Module 2. Kształcenie w ramach Modułu 3 nie może zacząć się przed ukończeniem wszystkich zajęć i praktyk zawodowych przypisanych do Modułu 2;
- 2) brak wymogu na studiach II stopnia odbycia praktyki zawodowej w szkole ponadgimnazjalnej, do nauczania w której student uzyskuje uprawnienia;
- 3) treści i liczbę godzin przypisaną wybranym przedmiotom przygotowującym do zawodu nauczyciela:

➤ **na studiach I stopnia** wskazane w standardzie treści programowe komponentu 1 Modułu 2 realizowane były w ramach przedmiotów: *Wprowadzenie do pedagogiki, Wprowadzenie do psychologii i częściowo Psychologia rozwojowa*, na które przeznaczono łącznie 80 godzin na 90 wymaganych w rozporządzeniu. Pozostałe przedmioty wskazane w tym module realizowały treści z zakresu pedagogiki społecznej i pedagogiki specjalnej, które nie odnoszą się do treści wskazanych w standardzie kształcenia nauczycieli. Żaden z przedmiotów komponentu 2 Modułu 2 nie oferował treści związanych z rozwojem dziecka na etapie szkoły podstawowej, bowiem w ramach tego modułu Uczelnia przedstawiła: *Współczesne kierunki pedagogiczne, Kluczowe kompetencje społeczne nauczyciela i Zarys historii wychowania*. W zakresie Modułu 3 komponent 2 odnoszący się do dydaktyki przedmiotu na danym etapie edukacyjnym stanowiła *Dydaktyka historii* w wymiarze 60 godzin przy 90 wymaganych standardem. Jej treści programowe odnosiły się do szkoły gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej, a nie szkoły podstawowej, do nauczania w której przygotowywani winni być studenci podczas studiów I stopnia. Pozostałe godziny zajęć wymagane ministerialnym standardem wypełniono wykładem monograficznym i proseminarium, których treści odnosiły się do merytorycznego przygotowania do nauczania historia (Moduł 1 standardu kształcenia nauczycieli), nie zaś do dydaktyki historii na danym etapie edukacyjnym.

➤ **na studiach II stopnia** wskazane w standardzie treści programowe komponentu 1 Modułu 2 (ogólne przygotowanie psychologiczno-

pedagogiczne) realizowane były w ramach przedmiotu *Pedagogika ogólna*, na który przeznaczono 32 godziny na wymagane minimum 90. Pozostałe wskazane w Module przedmioty obejmowały treści z zakresu współczesnych problemów socjologii, pedagogiki porównawczej, psychologii klinicznej i psychopatologii. Żaden ze wskazanych przedmiotów komponentu 2 Modułu 2 (przygotowanie psychologiczno-pedagogicznego na danym etapie edukacyjnym) nie realizował treści związanych z rozwojem dziecka na etapie szkoły gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej (okres dojrzewania). W ramach tego modułu Uczelnia wskazała: *Diagnostykę psychopedagogiczną, Andragogikę i Pedagogikę* w zakresie teorii oddziaływań wychowawczych w ujęciu historycznym. W komponencie 1 Modułu 3 (podstawy dydaktyki) jednostka wskazała przedmiot *Dydaktyka ogólna* (16 godzin na 30 minimum), realizujący część treści objętych standardem oraz drugi przedmiot - *Teoria szkoły* (16godzin), niemający związku z treściami określonymi w standardzie.

- 4) brak w programie studiów treści z zakresu emisji głosu i BHP oraz związanych z odpowiedzialnością nauczyciela i pierwszą pomocą.

Ad. 2.

Za niewłaściwy w systemie rekrutacji na studia I stopnia uznano brak mechanizmów selektywnych, zapewniających przyjęcie kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Na studia przyjmowany był każdy, kto zdał egzamin maturalny, złożył właściwe dokumenty i opłacił czesne, bez względu na poziom posiadanych kompetencji. Jednocześnie jednostka nie przewidziała systemu wsparcia studentów umożliwiającego uzupełnienie kompetencji do poziomu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Zastrzeżenia sformułowano także wobec rekrutacji na studia II stopnia. Absolwenci studiów I stopnia mogli wybrać na studiach II stopnia dowolną specjalność (poza specjalnością nauczycielską), bez względu na to, czy zrealizowali oni program kształcenia i osiągnęli efekty kształcenia zdefiniowane dla tej specjalności na studiach I stopnia, mimo iż przyjęto założenie, że studia II stopnia pogłębiają efekty kształcenia osiągnięte na studiach I stopnia. Jednostka nie wdrożyła żadnych systemowych rozwiązań pozwalających studentom rozpoczynającym kształcenie na danej specjalności dopiero na studiach II stopnia (poza specjalnością nauczycielską) na uzupełnienie wiedzy i umiejętności nabywanych na studiach I stopnia.

Ad. 3

Za niewłaściwą w koncepcji praktyk zawodowych w ramach wszystkich specjalności uznano dominację efektów kształcenia z zakresu wiedzy nad efektami z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych. W sylabusach praktyk wskazano od 3 do 5 efektów z zakresu wiedzy, które studenci powinni raczej osiągnąć podczas zajęć w Uczelni i od 1 do 2 efektów z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych, dla których praktyki zawodowe wydają się być najodpowiedniejszym miejscem realizacji i weryfikacji. W przypadku praktyk na *specjalności historia wojskowości* na studiach I stopnia nie sformułowano żadnych efektów kształcenia z zakresu umiejętności, a na studiach II stopnia - z zakresu kompetencji społecznych. Żadnych efektów kształcenia z zakresu umiejętności nie przypisano także praktyce na *specjalności nauczycielskiej* na studiach I stopnia. Zastrzeżenia wzbudził również dobór instytucji, w których studenci mogą odbywać praktyki, ponieważ nie gwarantował on możliwości osiągnięcia wszystkich przypisanych praktykom efektów kształcenia np. podczas praktyki archeologicznej, odbywanej zgodnie z koncepcją jednostki m.in. w archiwach nie sposób było osiągnąć przypisanych do tych praktyk efektów: „potrafi zorganizować lub wzbogacić ekspozycję zabytków archeologicznych”, „posiada podstawową wiedzę na temat specyfiki metodologii badań terenowych i zasad opracowania zabytków”. W jednostce nie działał także należycie system weryfikacji konkretnych miejsc praktyk, wybieranych przez studentów. W konsekwencji praktyka nauczycielska w zakresie przedmiotu historia była realizowana na lekcjach z języka polskiego.

Ad.4

Za niewłaściwe uznano znaczące dysproporcje w szacowaniu nakładu pracy studenta między studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi oraz między poszczególnymi specjalnościami w ramach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz studiów I i II stopnia. Na studiach niestacjonarnych I stopnia w zakresie Modułów 1- 4 programu studiów, realizowanych przez wszystkich studentów kierunku należało uzyskać 133 punkty ECTS, a na studiach stacjonarnych tym samym modułom, realizującym te same efekty i zbliżone treści kształcenia przyporządkowano aż 175 ECTS. Studenci studiów niestacjonarnych I stopnia otrzymywali do wyboru cztery specjalności: *historię wojskowości* (296h/49ECTS), *specjalność archeologiczną* (380h/48ECTS), *specjalność archiwalno-muzealną* (358h/53ECTS), *specjalność nauczycielską* (491h/52ECTS). Różnica w liczbie godzin między *specjalnością nauczycielską* a *archeologiczną* wynosiła 195 godzin, a różnica w punktach ECTS - zaledwie 3, co odpowiada około 90 godzinom pracy studenta (przyjmując, że 1 punkt ECTS odpowiada 30 godzinom pracy studenta). Przy czym *specjalności archiwalnej* przypisano o jeden punkt więcej niż *specjalności nauczycielskiej*, a była ona realizowana w liczbie godzin

dydaktycznych niższej o 133. Podobna sytuacja dotycząca błędnie określonego szacowania nakładu pracy studenta miała miejsce na studiach niestacjonarnych II stopnia. W przypadku zajęć, o których mowa w rozporządzeniu określającym standardy kształcenia nauczycieli, przeszacowano nakład pracy studenta wyrażony punktami ECTS. Na studiach I stopnia dla Modułów 2 i 3, dla których standard określa razem 25 ECTS dla 270 godzin zajęć kontaktowych i 150 godzin praktyk, program studiów przewidywał o 27 punktów ECTS więcej, natomiast liczba godzin kontaktowych była większa od tych przewidzianych w standardzie zaledwie o 40, a praktyki realizowane były w minimalnym wymiarze godzin. Analogicznie, na studiach II stopnia liczbę godzin zajęć kontaktowych zwiększono o 46 w stosunku do minimum wskazanego w rozporządzeniu, natomiast liczbę punktów ECTS zwiększono o 17.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

W okresie sprawozdawczym Uczelnia zaprojektowała i wdrożyła działania naprawcze zmierzające do usunięcia uchybień wymienionych w Uchwale Nr 597/2017 Prezydium PKA z dnia 26 października 2017 r.

Ad. 1.

Skorygowano program specjalności nauczycielskiej tak, by odpowiadał on standardom kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela, określonym w Rozporządzeniu MNiSW z 17 stycznia 2012 r. Zarówno liczba godzin zajęć i praktyk zawodowych, jak i przypisane do nich treści kształcenia zgodne są z wymaganiami ministerialnymi. Na studiach I stopnia studenci wybierający specjalność nauczycielską zrealizować muszą:

- 160h godzin zajęć, które odpowiadają Modułowi 2 z w/w rozporządzenia (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne), w tym 96h w ramach ogólnego przygotowania psychologiczno-pedagogicznego (*Wprowadzenie do pedagogiki, Wprowadzenie do psychologii, Wprowadzenie do pedagogiki specjalnej, Kluczowe kompetencje społeczne i zawodowe nauczyciela*) i 64h w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego do nauczania w szkole podstawowej (*Psychologia rozwojowa dziecka w wieku szkolnym, Współczesne programy edukacyjne i wychowawcze w szkole podstawowej, BHP i bezpieczeństwo uczniów*);
- 122h godziny zajęć, które odpowiadają Modułowi 3 z w/w rozporządzenia (przygotowanie w zakresie dydaktycznym), w tym 32h *Podstaw dydaktyki* i 90h

dydaktyki przedmiotu dla szkoły podstawowej (*Dydaktyka historii – szkoła podstawowa*);

- 16h zajęć z emisji głosu,
- 57h zajęć poszerzających wiedzę merytoryczną i umiejętności dydaktyczne przyszłych nauczycieli historii (*Proseminarium naukowo-warsztatowe, Wykład monograficzny dla specjalności nauczycielskiej*)
- 30h praktyki pedagogicznej w szkole podstawowej, która odpowiada 30h praktyk w Module 2;
- 120h praktyki nauczycielskiej w szkole podstawowej, która odpowiada 120h praktyk w Module 3.

Jednostka zadbała także, by zajęcia z Modułu 3 rozpoczynały się dopiero w semestrze III czyli po ukończeniu przygotowania w zakresie psychologiczno-pedagogicznym (Moduł 2).

Na studiach II stopnia studenci kontynuujący specjalność nauczycielską zrealizować muszą:

- 160h godzin zajęć, które odpowiadają Modułowi 2 z w/w rozporządzenia (przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne), w tym 96h w ramach ogólnego przygotowania psychologiczno-pedagogicznego (*Pedagogika ogólna, Pedagogika porównawcza Elementy psychologii klinicznej w aspekcie pracy nauczyciela, Statystyka w edukacji i poradnictwie zawodowym, Konstruowanie programów edukacyjnych*) i 64h w ramach przygotowania psychologiczno-pedagogicznego do nauczania w szkole ponadpodstawowej (*Teoria szkoły jako instytucji wychowawczej, Diagnostyka psychopedagogiczna – III etap edukacyjny, Współczesne problemy socjologii grup młodzieżowych*);
- 127h godziny zajęć, które odpowiadają Modułowi 3 z w/w rozporządzenia (przygotowanie w zakresie dydaktycznym), w tym 32h w ramach podstaw dydaktyki (*Dydaktyka ogólna*) i 95h dydaktyki przedmiotu dla szkoły ponadpodstawowej (*Dydaktyka historii – szkoła ponadpodstawowa, Dydaktyka historii - liceum*);
- 32h zajęć poszerzających wiedzę merytoryczną przyszłych nauczycieli historii (*Wykład monograficzny dla specjalności nauczycielskiej*)
- 30h praktyki pedagogicznej, która odpowiada 30h praktyk w Module 2;
- 120h praktyki nauczycielskiej w szkole ponadpodstawowej, która odpowiada 120h praktyk w Module 3.

Analogicznie do studiów I stopnia jednostka zadbała, by zajęcia z Modułu 3 rozpoczynały się dopiero po ukończeniu przygotowania w zakresie psychologiczno-pedagogicznym (Moduł 2).

Należy przy tym podkreślić, że wszystkich tych zmian dokonano wobec programów już realizowanych. Jednostka podjęła bowiem decyzję o wygaszaniu specjalności nauczycielskiej od roku akademickiego 2018/2019.

ZO PKA zwraca jednak uwagę na cele, efekty i treści kształcenia zdefiniowane dla przedmiotu *Konstruowanie programów edukacyjnych*, zaliczonego do przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i rekomenduje zmniejszenie udziału elementów dydaktycznych na rzecz pedagogicznych.

Ad. 2.

W odpowiedzi na zastrzeżenia dot. systemu rekrutacji na studia I i II stopnia Dziekana Wydziału Historycznego AH w Pułtusku wydał Zarządzenie nr 3/2018 z dnia 3 kwietnia 2018 roku w sprawie *preferencji odnośnie przyjęć kandydatów na studia na kierunku historia*, które stanowi uzupełnienie do *Regulaminu przyjęć na studia pierwszego lub drugiego stopnia w Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora na rok akademicki 2018/2019*. Zgodnie z ww. Zarządzeniem w rekrutacji na studia I stopnia wprowadzono „preferencje” dla kandydatów, którzy zdali egzamin maturalny z historii. Zarządzenie jednak nie wyjaśnia, na czym te preferencyjne warunki mają polegać ani jak wyglądać będzie procedura rekrutacyjna uwzględniająca preferencyjne traktowanie wybranej grupy kandydatów. Wskazuje natomiast, że *„w pierwszej kolejności bierze się pod uwagę maturę na poziomie rozszerzonym, a w drugiej podstawowym, z uwzględnieniem wyników tych matur”*. Zapis ten wydaje się zbędny, bowiem egzamin maturalny z historii można zdawać wyłącznie na poziomie rozszerzonym. W/w zarządzeniem wprowadzono także bliżej nieokreślone preferencje dla wybranych grup kandydatów na studia II stopnia. Tajemniczymi preferencjami objęci zostali absolwenci studiów I stopnia na kierunku historia, przy czym nie wiadomo z jakich powodów przywoływany dokument dzieli ich na tych, którzy ukończyli studia na Wydziale Historycznym AH im. Aleksandra Gieysztora i tych, którzy ukończyli takie studia gdzie indziej. Stwarza to wrażenie nierównego traktowania kandydatów o takich samych kwalifikacjach. Pozytywnie ocenić zatem wypada dążenie Jednostki do przyjęcia na studia kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, jednak przyjęte rozwiązanie ze względu na ich enigmatyczność tego nie gwarantują. Jednostka nie wdrożyła także postulowanego przez ZO PKA systemu wsparcia studentów umożliwiającego, zarówno na studiach I, jak i na II stopnia, uzupełnienie kompetencji do poziomu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, szczególnie ważnego – co podkreślano w Uchwale PKA - w przypadku specjalności na studiach II stopnia. Wprawdzie Wydziałowa

Komisja ds. Jakości Kształcenia opracowała dokument pn. *Formy i zasady wsparcia studentów Wydziału Historycznego*, który został wdrożony w roku akademickim 2018/2019, ale milczy on na temat systemowego wsparcia studentów zmuszonych do nadrabiania braków w zakresie wiedzy i umiejętności niezbędnych do kontynuowania studiów (np. w przypadku wyboru na studiach II stopnia nowej dla studenta specjalności, która zaprojektowana została jako kontynuacja kształcenia ze studiów I stopnia).

Ad. 3

Działająca w Jednostce Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia skorygowała cele i założenia programowe praktyk zawodowych i przypisane do nich efekty kształcenia. W przypadku praktyk nauczycielskich zostały one uzgodnione w zapisami Rozporządzenia MNiSW z 17 stycznia 2012 r. w *sprawie kształcenia przygotowującego do zawodu nauczyciela*. W przypadku pozostałych praktyk wyraźnie zmieniono proporcje między efektami z zakresu wiedzy a efektami z zakresu umiejętności i kompetencji społecznych, które obecnie dominują wśród efektów zdefiniowanych dla praktyk. Nie sposób jednak zgodzić się z autorami raportu samooceny, że podczas praktyk efektów z zakresu wiedzy nie realizuje się teraz wcale. Tak np. w przypadku *praktyki archeologicznej* na studiach I stopnia efekt „zna aktualne przepisy prawa polskiego w obszarze archeologii” jest efektem z zakresu wiedzy, a nie umiejętności. Podobnie, w przypadku praktyki odbywanej na studiach I stopnia w ramach *specjalności historia wojskowości*. Efekt: „zna podstawowe i aktualne przepisy prawne odnośnie do muzealnictwa i kolekcjonerstwa zabytków militarnych, archiwaliów, zasad ochrony, miejsc pamięci” jest efektem z zakresu wiedzy, błędnie przyporządkowanym w sylabusie do umiejętności. Weryfikacji poddany został także system doboru instytucji, w których studenci mogą odbywać praktyki. Regulaminy odbywania praktyk zawodowych wzbogacono o opisy warunków, jakie muszą spełniać instytucje przewidziane na miejsce odbycia praktyk zawodowych, tak aby zapewniały możliwość skutecznej realizacji zamierzonych efektów kształcenia i celów praktyki.

Ad. 4.

Rezygnacja z przedłużenia umowy z Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym w Nowosybirsku dot. kształcenia studentów z Rosji pozwoliła Jednostce na uspoźnienie programu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych i tym samym ujednolicenie punktacji ECTS. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia dokonała także nowego oszacowania czasu pracy studenta na specjalnościach zawodowych, w efekcie czego w nowym programie studiów realizowanym od roku akademickiego 2018/2019 obie specjalności (archeologiczna i archiwalno-muzealna) mają taką samą liczbę godzin zajęć i punktów ECTS. W przypadku

wygaszanej specjalności nauczycielskiej wraz z korektą jej programu dokonano zmian w szacowaniu punktów ECTS. W dalszym ciągu jednak wydają się one zbyt duże, brak w opinii ZO PKA uzasadnienia dla tego przeszacowania. Tak np. na studiach I stopnia standard ministerialny wymaga min. 270h kontaktowych zajęć oraz 150h praktyk i oferuje w zamian 25 punktów ECTS. Nowy program specjalności nauczycielskiej wdrożony na studiach I stopnia na ocenianym kierunku studiów zakłada łącznie 357h kontaktowych zajęć oraz 150h praktyk, a więc zaledwie o 87h kontaktowych więcej, ale liczba ECTS jest o ponad 100% większa (53 punkty ECTS czyli o 28 więcej). Na studiach II stopnia ta dysproporcja jest podobna: liczba godzin praktyk jest taka sama, jak w rozporządzeniu, liczba godzin kontaktowych w ramach zajęć jest o 49h większa niż w rozporządzeniu, ale liczba punktów ECTS o 21 większa niż w rozporządzeniu.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, jakie zaistniały w okresie między przeprowadzeniem przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej uchwałą wymienioną w części I, a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

1. Działając w oparciu o zapisy Rozporządzenia MNiSW z dnia 26 września 2016 roku w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6–8 dla studentów pierwszego i drugiego stopnia jednostka opracowała i zatwierdziła nowy program kształcenia zakładający realizację efektów kształcenia zdefiniowanych na podstawie odpowiednio 6 i 7 poziomu drugiego stopnia PRK.
2. Na mocy zapisów art. 23 ust. 1 oraz art. 76 ust. 4 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r., poz. 1668 z późn. zm.) w trybie Zarządzenia Rektora nr 1/2019 z dnia 11 lutego 2019 roku wdrożone zostały procedury antyplagiatowe w ramach Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA).
3. Powołano uczelnianego administratora JSA. W ocenie ZO PKA należy uznać to za działanie projakościowe, ponieważ powinno zapewnić właściwe wykorzystanie i obsługę systemu.
4. Dokonano zmian w kadrze obsługującej wizytowany kierunek z powodu rezygnacji z pracy, bądź odejścia na emeryturę czterech nauczycieli akademickich (trzech - dr hab.

i jednego - dr). W związku zaistniałą sytuacją, powstałe niedobory kadrowe, uzupełniono zatrudniając nowych, czterech nauczycieli akademickich (w tym jednego profesora, dwóch dr hab. i jednego dr). Zakres zainteresowań badawczych i doświadczenie dydaktyczne zatrudnionych pracowników naukowo-dydaktycznych w pełni wpisuje się w specyfikę kierunku odnosząc się bezpośrednio do oferowanych specjalności w zakresie historii wojskowości, historii kultury regionu oraz muzealnictwa. Tym samym należy stwierdzić, że polityka kadrowa władz kierunku jest prowadzona właściwie i ma na celu zapewnienie ciągłości i właściwej realizacji programu studiów.

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompleksowości wprowadzonych zmian

Powtórnej oceny koncepcji kształcenia na kierunku historii ZO PKA dokonał w oparciu o przedstawiony Raport samooceny po ocenie warunkowej wraz z dokumentacją uzupełniającą oraz przeprowadzone na miejscu rozmowy z władzami uczelni i kierunku, autorami raportu, przedstawicielami komisji jakości kształcenia oraz opiekunem praktyk. Jednostka podjęła analizę zarzutów i możliwych środków naprawczych w raporcie samooceny. W wyniku przeprowadzonej szczegółowej analizy przeprowadzonej przez ZO należy stwierdzić, że jednostka podjęła działania naprawcze odnoszące się do wszystkich wymienionych zastrzeżeń w części I raportu. Podjęte przez jednostkę działania naprawcze mają znamiona skuteczności i kompleksowości w stosunku do wprowadzonych zmian, a dotyczy to: zakresu realizacji standardu kształcenia nauczycieli, praktyk zawodowych czy oszacowania właściwego godzin względem punktów ECTS. Natomiast w przypadku procesu rekrutacji jednostka tylko częściowo wprowadziła działania naprawcze. Jednak w ocenie ZO nie dyskwalifikuje to jednostki do wydania oceny pozytywnej. W świetle przeprowadzonej wizytacji zasadne jest **podniesienie oceny z warunkowej na pozytywną.**

Zalecenie:

1. Należy doprecyzować zasady rekrutacji na studia I i II stopnia, by jednoznacznie wskazywały na wymagania stawiane kandydatom oraz precyzyjnie opisywały proces rekrutacji.

Ogólna ocena spełnienia kryteriów powtórnej oceny programowej

Kryterium¹	Ocena stopnia spełnienia kryterium uzasadniająca wydanie oceny warunkowej² Zadowalająca/ Częściowa	Ocena stopnia spełnienia kryterium po powtórnej ocenie programowej² Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni		
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Zadowalająca	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia		
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia		
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia		
Kryterium 6. Umiedzynarodowienie procesu kształcenia		
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia		
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia		

¹ Należy podać ocenę stopnia spełnienia jedynie tych kryteriów, które uzasadniały wydanie oceny warunkowej.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.